

E. M. Houms

**Hoće li
nam biti
oprošteno?**

Prevela
Tatjana Bižić

■ Laguna ■

Naslov originala

A. M. Homes

MAY WE BE FORGIVEN

Copyright © A. M. Homes, 2012

All rights reserved.

Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Klaudiji, kojoj dugujem zahvalnost

*„Hoće li nam biti oprošteno?“ – obraćanje, molitva,
nada da će se nekako živ izaći iz ovoga. Je li vam
se ikada desilo da mislite: radim ovo namerno, i
znam da ću zeznuti stvar, a pojma nemam zašto?*

Hoćete li da vam dam svoj recept za katastrofu?

Evo znaka upozorenja: prošle godine, za Dan zahvalnosti, kod njih u kući. Za stolovima, koji su se pružali iz trpezarije kroz dnevnu sobu pa naglo prestajali kod klavirske klupice, bilo je dvadesetoro ili tridesetoro ljudi. On je stajao u čelu velikog stola, čačkao ćuretinu između zuba i pričao o sebi. Gledao sam ga sve vreme dok sam iznosio tanjire iz kuhinje i vraćao prazne u nju – vrhovi prstiju stalno su mi bili zamočeni u ove ili one pomije – sos od brusnica, slatke krompire, ohlađen dinstani luk, masnoću. Sa svakim prolaskom od dnevne sobe do kuhinje i nazad mrzeo sam ga sve više. Vraćao mi se svaki njegov greh iz našeg detinjstva, počevši još od samog njegovog rođenja. Na svet je došao jedanaest meseci posle mene, u početku je bio bolešljiv, zbog nedostatka kiseonika, pa je dobijao isuviše pažnje. A onda se, iako sam stalno pokušavao da mu kažem koliko je grozan, ponašao kao da je sasvim ubeđen da je dar božji. Dali su mu ime Džordž. On je voleo da ga zovu Geo, kao da je to neki super fazon, nešto što ima matematički, analitički ukus. Ja sam ga zvao Geoda – kao sedimentne stene. Njegovo superprirodno samopouzdanje, njegova božanski ohola glava prošarana plavim pramenovima kose i visoko podignuta, privlačili su pažnju, ostavljali utisak da on zna nešto naročito. Ljudi su tražili njegovo mišljenje, njegovo sudelovanje, dok ja nikada nisam video u čemu je njegova čarolija. Kad je meni

bilo jedanaest, a njemu deset godina, već je bio viši od mene, širi, jači. „Jesi li ti sigurna da ovaj mali nije mesarov?“, pitao je u šali moj otac. Niko se nije smejao.

Iznosio sam teške tanjire i poslužavnike, vatrostalne posude zamazane ostacima večere, a niko – ni Džordž, ni njegovo dvoje dece, ni njegovi komični prijatelji, koji su u stvari zaposleni kod njega, između ostalih devojka koja čita vremensku prognozu i razni rezervni voditelji i voditeljke vesti koji su sedeli ukočenih leđa i natapirane kose kao barbike i kenovi, ni moja žena Kler, Amerikanka kineskog porekla koja je mrzela ćuretinu i nikada nije propuštala da nas podseti na to kako je njena porodica ovaj praznik proslavljala uz pečenu patku i pirinač – nije primećivala da mi je potrebna pomoć. Džordžova žena Džejn spremala je ovu večeru čitav dan, kuvala, čistila kuću, posluživala, a sada je strugala kosti i razne sluzave otpatke u džinovsku kantu.

Džejn je skidala otpatke s posuđa, slagala prljave tanjire jedan na drugi i ubacivala zamazan pribor u sudoperu punu vruće vode i sapunice. Pogledala me je, nadlanicom sklonila kosu s lica i osmehnula mi se. Otišao sam po sledeću turu.

Gledao sam njihovu decu i zamišljao ih obučene kao prve američke doseljenike, u crnim cipelama s velikim kopčama, kako rade sve što su radila deca prvih doseljenika, vuku vedra puna mleka, pod obramicama kao neki humanoidni voćići. Dvanaestogodišnji Nataniel i jedanaestogodišnja Ašli sede za stolom kao dve grudve, zgrbljeni, ili bolje rečeno zgrušani, kao da ih je neko prolio na stolicu, pravi beskičmenjaci, očiju uprtih u ekrančice, miču im se jedino palčevi – jedno šalje poruke drugaricama koje niko nikad nije video, drugo ubija digitalne teroriste. Odsutna deca, odsutne ličnosti, odsutne pojave, a osim za praznike, uglavnom odsutna i iz kuće. Oboje su poslati u internatske škole u uzrastu za koji bi drugi ljudi možda smatrali da je preuranjen, ali mi je Džejn jednom priznala da je to na neki način bilo neophodno – nabačene su neke aluzije o

---

neodređenim poteškoćama u učenju, o nedostatku napretka, i izvesne suptilne naznake da zbog Džordžovih nepredvidljivih promena raspoloženja život u njihovoj kući nije baš sasvim idealan.

U pozadini se dva televizora, s vrlo pojačanim tonom, nadmeću oko pažnje koju im zapravo niko ne posvećuje – na jednom je fudbalska utakmica, na drugom film *Moćni Džo Jang*.

„Ja sam čovek koji pripada kompaniji srcem i dušom“, kaže Džordž. „Car zabavnog programa na kanalu. Budan sam dvadeset četiri sata dnevno, sedam dana u nedelji.“

U svakoj sobi u kući ima po jedan televizor; u stvari, Džordž ne podnosi da bude sam, čak ni u kupatilu.

Takođe ne podnosi, očigledno, ni da ne dobija neprekidne potvrde o svom uspehu. Njegovih deset i više *Emija* polako su se prelili iz kancelarije pa su sad rasuti po celoj kući, uz razne druge nagrade i pohvale izrađene u rezanom kristalu, od kojih svaka do poslednje slavi Džordžovu sposobnost raščlanjivanja savremene kulture, sposobnost da nas vrati sebi samima – uz sasvim neznatnu podrugljivost, u formatu poznatom kao polusatni sitkom ili jednočasovne vesti.

Poslužavnik sa ćurkom bio je postavljen na sredinu stola. Pružio sam ruku preko ramena svoje žene da ga dohvatim – bio je težak, pa mi se zaklatio u ruci. Primorao sam se da se držim snažno i uspeo sam da obavim zadatak do kraja, pridržavajući savijenom drugom rukom posudu sa zapečenim prokeljom i slaninom.

Ćurka, „tradicionalna sorta“ šta god to moglo da znači, beše istrljana travama, dovedena do opuštenog pokoravanja, do stava da i nije tako loše biti obezglavljen, biti napunjen hlebnim mrvicama i brusnicama naguranim kroz trticu u nekoj vrsti redovnog godišnjeg obreda. S tim ciljem na umu ova ćurka je i odgajana, s tačno poznatim datumom kad će joj kucnuti sudnji čas.

Stajao sam u njihovoj kuhinji i čupkao lešinu dok je Džejn prala suđe navukavši svetloplave gumene rukavice, do lakata

---

u vodi i deterdžentu. Prsti su mi bili zariveni duboko u ćurku, telo iz koga su izvađene iznutrice još je bilo toplo, najlepši deo nadeva još je ostao unutra. Zavlačim prste i prinosim nadev do usta. Džejn me je pogledala – usta su mi bila vlažna i masna, prsti zavučeni otprilike do ćurkine najstimulativnije seksualne tačke, ako ćurke to imaju – izvadila ruke iz vode i prišla mi da me poljubi. Ne prijateljski. Poljubac je bio ozbiljan, vlažan, pun požude. Neočekivan i zastrašujući. Uradila je to, onda je strgla rukavice i izašla iz kuhinje. Ja sam ostao držeći se za kuhinjski šank, stežući ga masnim prstima. Vrlo jako.

Poslužen je desert. Džejn se raspitala ko želi kafu, pa se vratila u kuhinju. Išao sam za njom željan kao pas.

Nije obraćala pažnju na mene.

„Je l' ti to ne obraćaš pažnju na mene?“ pitao sam je.

Nije mi odgovorila; dala mi je kafu. „Zar ne možeš da me pustiš da imam neko svoje malo zadovoljstvo, sitno, samo moje?“ Zastala je. „S mlekom i šećerom?“

Od Dana zahvalnosti, preko Božića pa do Nove godine nisam mislio ni na šta sem na Džordža kako tuca Džejn. Džordž odozgo, ili za poneku posebnu priliku ona odozgo, a jednom, potpuna fantazija, i kako je Džordž uzima otpozadi – s pogledom uprtim u televizor postavljen na držač na zidu, teletekst s udarnim vestima promiče u dnu ekrana. Nikako nisam mogao da prestanem da mislim o tome. Bio sam ubeđen da, uprkos šarmu, uprkos ogromnim profesionalnim uspesima, Džordž u krevetu nije naročito dobar i da je sve što zna o seksu naučio iz časopisa koje krišom čita dok obavlja veliku nuždu. Mislio sam na svog brata kako tuca svoju ženu – i nisam prestajao da mislim na to. Dizao mi se kad god vidim Džejn. Oblačio sam široke pantalone s faltama, a ispod njih po dvoje džokejke da malo obuzdaju moj

---

izdajnički zanos. Uloženi napor stvarao je određenu masivnost i utisak, bojim se, da sam malo nabacio kilograme.

Jedne večeri pred kraj februara, nešto malo pre osam, Džejn zove telefonom. Kler je još na poslu; uvek je na poslu. Neki drugi muškarac bi pomislio da ga žena vara; ja samo mislim da je Kler pametna.

„Trebam tvoju pomoć“, kaže Džejn.

„Ništa ne brini“, kažem ja pre nego što sam uopšte i saznao šta je razlog brige. Zamišljam je kako mi telefonira iz kuhinje, dugački ukovrdžani telefonski kabl uvijen oko njenog tela.

„On je u policijskoj stanici.“

Pogledam kroz prozor u panoramu Njujorka; naša zgrada je ružna posleratna građevina od bele cigle, sumorna, ali mi smo visoko, prozori su široki, a imamo i malu terasu na kojoj sedimo ujutru i jedemo tost. „Nešto je napravio?“

„Očigledno. Iz policije hoće da dođem po njega. Možeš li ti? Možeš li da odeš po brata?“

„Ništa ne brini“, kažem joj ja; ponavljam se.

Za nekoliko minuta sam na putu od Menhetna do vestčesterskog seoceta u kome žive Džordž i Džejn. Iz kola pozovem Kler; javlja mi se njena govorna pošta. „Iskrsnuo je neki problem s Džordžom, moram da odem po njega i odvezem ga kući, kod Džejn. Ja sam večerao – ostavio sam ti malo u frižideru. Zvaću te kasnije.“

Potukao se. To mislim na putu ka policijskoj stanici. Džordž je takav, ima u sebi atomski reaktor, nevidljiv ispod površine dok nešto ne izazove erupciju, a tada će Džordž prevrnuti sto, probiti zid ili... Više sam mu puta bio predmet za pražnjenje frustracija, dobio bih loptu za bejzbol pravo u bubrege tako

da bih se skljkao na kolena, ili bi me gurnuo kroz prozor u kuhinji naše babe da ne bih pre njega stigao do poslednjeg čokoladnog keksa. Zamišljam da je posle posla izašao na piće pa se s nekim zakačio.

Posle tačno trideset tri minuta zaustavljam kola ispred male prigradske policijske stanice, bele sandučaste zgradice otprilike iz 1970. godine. Unutra su kalendar s prsatim curama koji verovatno ne bi trebalo da se nalazi u policijskoj stanici, tegla s bombonama i dva metalna stola koja zvuče kao automobilski sudar ako kojim slučajem udarite u njih nogom, kao što se meni desilo, pri čemu sam takođe preturio praznu bocu dijetalnog gaziranog soka doktor peper. „Ja sam brat čoveka čiju ste suprugu zvali“, saopštavam. „Došao sam zbog Džordža Silvera.“

„Vi ste mu brat?“

„Da.“

„Zvali smo njegovu ženu, ona će doći po njega.“

„Ona je pozvala mene, ja sam došao da ga povezem.“

„Hteli smo da ga odvedemo u bolnicu, ali on nije hteo da ide, stalno ponavlja kako je opasan i kako treba da ga odvedemo u grad, stavimo iza brave i završimo stvar. Lično mislim da čoveku treba doktor – niko ne može da prođe bez posledica kad se desi tako nešto.“

„Znači potukao se?“

„Automobilska nesreća, teška. Izgleda da nije bio pod uticajem ni alkohola ni droga, duvao je u balon i ništa se nije pokazalo, a pristao je i na analizu mokraće, ali bi svejedno stvarno trebalo da ode kod doktora.“

„Je li on bio kriv?“

„Prošao je kroz crveno i zakucao se u jedan karavan, čovek je poginuo na mestu, njegova žena je preživela sam sudar – bila je pozadi, sa sinčićem, koji je preživio. Ekpa za spasavanje ju

je izvukla pomoću hidraulične opreme, ali je izdahnula čim su je izvadili.“

„Noge su joj ispale iz kola“, dovikuje neko iz kancelarije pozadi. „Malom je stanje prilično dobro, preživće“, kaže jedan omlađi policajac. „Brat vam je tamo pozadi, dovešću ga.“

„Je li protiv mog brata podneta krivična optužba?“

„Zasad još ne. Sprovešće se istraga. Kolege su na licu mesta primetile da se ponašao dezorijentisano. Vodite ga kući, nađite mu doktora i advokata – ovakve stvari mogu da postanu gadne.“

„Neće da izađe“, kaže onaj mlađi pandur.

„Reci mu da nemamo mesta za njega“, odgovara mu stariji.

„Reci mu da uskoro dolaze neki pravi kriminalci i ne bude li smesta izašao, ima noćas da ga karaju u bulju.“

Džordž izlazi, zgužvan i raščupan. „Šta ćeš ti ovde?“, pita me.

„Džejn me je zvala, a osim toga, vaša kola su kod tebe.“

„Mogla je da uzme taksi.“

„Kasno je.“

Izvodim Džordža u noć, preko malog parkinga, i osećam potrebu da ga uhvatim i vodim za lakat – da li da ga sprečim da pobegne, ili samo da bih ga pridržavao, u to nisam sasvim siguran. Kako god bilo, Džordž mi se ne otima, pušta me da ga vodim.

„Gde je Džejn?“

„Kod kuće.“

„Zna li ona?“

Odmahujem glavom.

„Bilo je užasno. Bio je semafor tamo.“

„Jesi li video semafor?“

„Čini mi se da sam ga možda i video, ali kao da mi ništa nije značio.“

„Kao da za tebe ne važi?“

„Kao da ne znam šta znači.“ Ulazi u kola. „Gde je Džejn?“ pita ponovo.

„Kod kuće“, ponavljam. „Veži pojas.“

* * *

Dok skrećemo na prilazni put do njihove kuće, farovi presecaju kuću i hvataju Džejn u kuhinji, s lončetom kafe u ruci.

„Jesi li dobro?“, pita ona Džordža kad uđemo.

„Kako da budem dobro“, kaže Džordž. Prazni džepove i stavlja njihov sadržaj na kuhinjski šank. Skida cipele, čarape, pantalone, bokserice, sako, košulju, potkošulju i sve to trpa u kantu za otpatke.

„Hoćeš li kafe?“, pita Džejn.

Go, Džordž stoji nakrivljene glave, kao da nešto osluškuje.

„Kafe?“, pita Džejn ponovo, mahnuvši lončetom.

Džordž joj ne odgovara. Izlazi iz kuhinje, kroz trpezariju, u dnevnu sobu i seda go na stolicu, u mraku.

„Je li se potukao?“, pita Džejn.

„Saobraćajna nesreća. Dobro bi bilo da pozoveš osiguravajuću kompaniju i advokata. Imate li advokata?“

„Džordže, imamo li mi advokata?“

„Trebali mi advokat?“, pita on. „Ako mi treba, zovi Rutkovskog.“

„Nešto s njim nije kako treba“, kaže Džejn.

„Ubio je dvoje ljudi.“

Nastaje tišina.

Džejn sipa kafu u šolju, pa je nosi u dnevnu sobu Džordžu, i prebacuje mu jednu kuhinjsku krpu preko genitalija kao da mu stavlja salvetu preko krila.

Zazvoni telefon.

„Ne javljaj se“, kaže Džordž.

„Halo“, kaže Džejn. „Žao mi je, trenutno nije kod kuće. Mogu li da mu prenesem neku poruku?“ Zatim sluša. „Da, čujem vas savršeno dobro“, kaže i spušta slušalicu. „Hoćeš piće?“ Pitanje nije upućeno nikom posebno. Džejn sipa piće sebi.

„Ko je to bio?“, pitam je.

„Porodični prijatelj.“ Očigledno misli na porodicu koja je nastradala.

Džordž dugo sedi na stolici, s kuhinjskom krpom kojom su mu zaštićeni intimni delovi tela i šoljom kafe otmeno postavljenom na krilu. Ispod njega se stvara barica.

„Džordže“, kaže Džejn molećivim glasom kad čuje nešto kao da kaplje voda, „desila ti se izvesna neprijatnost.“

Tesi, njihov stari pas, ustaje iz svog kreveta, prilazi i njuška.

Džejn žurno donosi iz kuhinje papirne ubruse. „Izgrišće lak na parketu“, kaže.

Za sve to vreme Džordž izgleda potpuno prazno, kao svučena košuljica nekog gmizavca. Džejn uzima od njega šolju s kafom i dodaje je meni. Sklanja mu mokru kuhinjsku krpu iz krila, pomaže mu da ustane, pa mu papirnim ubrusima briše butine pozadi i zadnjicu. „Hajde da te odvedem gore.“

Gledam ih kako se penju uz stepenice. Vidim mlitavo telo svog brata, pomalo mlohav stomak, kosti kukova, karlice, ravno dupe, sve tako belo da izgleda kao da sjaji u mraku. Dok se penju, vidim ispod dupeta, zadenute između nogu, obešene ružičastomodre mošnice kako se njišu kao mator lav.

Sedam na njihov kauč. Gde je moja žena? Zar Kler ne zanima šta se dogodilo? Zar se ne pita zašto nisam došao kući?

Soba smrdi na urin. Mokri papirni ubrusi ostali su na podu. Džejn se ne vraća da počisti, zato ja to uradim, pa ponovo sedam na sofuu.

Gledam kroz mrak u staru drvenu plemensku masku s kosom od konoplje i perom, ukrašenu perlama. Netremice gledam to nepoznato lice koje je Nat doneo sa ekskurzije u Južnu Afriku, a maska kao da mi uzvraća pogled, kao da je nastanjena nečijim duhom, kao da hoće nešto da mi kaže – izaziva me ćutnjom.

Mrzim ovu dnevnu sobu. Mrzim ovu kuću. Hoću da idem svojoj kući.

Šaljem Kler poruku objašnjavajući šta se dogodilo. Kler mi otpisuje: „Iskoristila sam to što nisi kod kuće, i dalje sam u kancelariji; zvuči mi kao da bi trebalo da noćiš kod njih za slučaj da mu se stanje pogorša.“

Poslušno ostajem da prespavam na sofa, pokrivši ramena pomalo smrdljivim čebencetom koje inače služi za dremanje. Tesi, pas, spava sa mnom, greje mi noge.

Jutro protiče u užurbanim telefonskim pozivima i razgovorima vođenim prigušenim glasom; iz faksa ispuzava kopija izveštaja o nesreći. Odvešćemo Džordža u bolnicu da tamo potraže nešto, neko nevidljivo objašnjenje koje će ga osloboditi odgovornosti.

„Je l' ja to gluvim ili koji se đavo dešava ovde?“, zahteva Džordž da zna.

„Džordže, moramo u bolnicu“, kaže mu Džejn razgovetno. „Pakuj torbu.“

I on je poslušna.

Ja ih vozim. Džordž sedi do mene, u iznošenim somotskim pantalonama i flanelskoj košulji koju ima već petnaest godina. Nije se dobro obrijao.

Vozim sa strepnjom, pribojavajući se da bi njegovo pomirljivo raspoloženje moglo da se promeni, da bi mogao da plane, prasne, da pokuša da zgrabi volan. Sigurnosni pojasevi su dobri, obeshrabruju vas u nameri da napravite neki nagli pokret.

„Smešni Sima prodavca pita srete jednom kad na vašar krete. 'Daj da probam pite tvoje', Smešni Sima rekao je čoveku što nudi pite svoje“, deklamuje Džordž staru dečju pesmicu. „Smešni Sima pošao da peca, rešio je kita da upeca, mesto mora, okeana

---

predao se kitolovu u maminom drvenom šafolju. Pazi se“, kaže mi, „inače ćeš i dobiti ono što si tražio.“

U prijemnoj sobi za hitne slučajeve Džejn predaje na šalteru njihovu dokumentaciju o zdravstvenom osiguranju i policijski izveštaj i objašnjava da je njen muž sinoć bio učesnik u saobraćajnoj nesreći u kojoj je bilo poginulih i da se na mestu događaja ponašao dezorijentisano.

„Uopšte nije bilo tako“, zaurla Džordž. „Taj karavan je bio kao ogromni beli oblak ispred mene, jebote, nisam ništa video preko njega, nisam ništa video pored njega, nisam ništa mogao nego da prođem kroz njega kao kroz jeftino parče aluminijuma, kao kroz debeli jastuk, jebote. Vazdušni jastuk me je saterao unazad, zveknuo me, isterao mi vazduh, a kad sam na kraju uspeo da izađem, vidim ljude u tom drugom autu spljeskane kao lazanje. Onaj mali pozadi nije prestajao da plače. Hteo sam da ga lupim šakom, ali me je njegova majka gledala, a oči su joj iskakale iz glave.“

Dok Džordž govori, dvojica krupajlija mu se primiču otpozadi. Džordž to ne očekuje. Zgrabili su ga. Jak je. Bori se. Posle toga ga vidimo u pregrađenom prostoru u zadnjem delu prijemne sobe za hitne slučajeve, ruke i noge su mu vezane za bolnička kolica.

„Znate li zbog čega ste ovde?“, pita ga lekar.

„Loše ciljam“, kaže Džordž.

„Sećate li se šta se dogodilo?“

„Biće da nikako ne mogu da zaboravim. Pošao sam s posla oko pola sedam, vozio sam kući, rešio da stanem da nešto prigrizem, što obično ne radim, ali bio sam umoran, priznajem. Nisam je video. Čim sam shvatio da sam u nešto udario, zaustavio sam se. Ostao sam uz nju. Držao sam je. Ispuštala je pod sebe, tečnost je curila, kao iz probijenog motora. Bilo mi je muka.

Mrzeo sam je. Mrzeo sam je jer izgleda tako obeznanjeno, tako seda, ispod nje se pravila bara – nisam čak tačno znao odakle to teče. Počela je kiša. Bili su neki ljudi s ćebadima – otkud ćebad? Čuo sam sirene. Ljudi su prolazili kolima pored nas, video sam ih kako blenu.“

„O čemu to on priča?“ kaŕem ja pitajući se da li sam to ja pometen ili je Dŕordŕ potpuno pogubljen. „Nije tako bilo, to nije ova nesreća, moŕda je neka druga, ali nije ova.“

„Dŕordŕe“, kaŕe Dŕejn, „proćitala sam policijski izveŕtaj – nije se dogodilo to ŕto govoriŕ. Misliŕ li na neŕto drugo? Na neŕto ŕto si sanjao, ili ŕto si video na televiziji?“

Dŕordŕ niŕta ne razjaŕnjava.

„Je li bilo ranije nekih mentalnih ili neuroloŕkih simptoma?“ pita lekar. Svi odmahujemo glavom. „Kakvim poslom se bavite?“

„Pravom“, kaŕe Dŕordŕ. „Studirao sam pravo.“

„Bolje da ga zasada ostavite kod nas. Obavićemo neka ispitivanja“, kaŕe doktor, „pa ćemo onda razgovarati dalje.“

Ponovo ostajem da prenoćim u Dŕordŕovoj i Dŕejninoj kući.

Kad sutradan ujutru pođemo da ga vidimo, naglas se upitam: „Je li psihijatrija pravo mesto na kome on treba da bude?“

„Ovo je prigradsko mesto“, kaŕe Dŕejn. „Psihijatrija u prigradskom mestaŕcetu ne moŕe da bude naroćito opasna, zar ne?“

Dŕordŕ je sam u sobi.

„Dobro jutro“, kaŕe mu Dŕejn.

„Je li? Pojma nemam.“

„Jesi li dorućkovoao?“ pita ga ona videvŕi posluŕŕavnik pred njim.

„To je pseća hrana“, odgovara on. „Nosi to kući Tesi.“

„Smrdi ti iz usta – jesi li prao zube?“ pitam ga ja.

„Zar ti ovde ne peru zube?“ odvrća mi Dŕordŕ. „Nikad pre nisam bio u mentalnoj bolnici.“

„Nije ovo mentalna bolnica“, kaže mu Džejn. „Samo si sticajem okolnosti na mentalnom odeljenju.“

„Ne mogu da idem u kupatilo“, kaže Džordž. „Ne mogu da se pogledam u ogledalu – ne mogu.“ To sad već počinje da zvuči kao histerija.

„Trebalo bi da ti pomognem? Mogu da ti pomognem da se dovedeš u red“, predlaže Džejn otvarajući pribor koji su mu ostavili.

„Nemoj da je teraš da ovo radi“, kažem ja. „Nisi ti beba – trgni se – prestani da se ponašaš kao zombi.“

Džordž se rasplače. Zaprepastio sam sebe tonom kojim sam mu se obratio. Izlazim iz sobe. Džejn pušta vodu da pokvasi krpu kojom će ga oprati.

Uveče, posle posla, Kler dolazi u bolnicu i donosi iz grada kinesku hranu za sve četvoro. Kad se ima u vidu njeno kinesko poreklo, Kler je zapanjujuće neizbirljiva u pogledu kineske hrane – njoj je to sve isto, varijacije na zadatu temu. Podgrevamo hranu u mikrotalasnoj na kojoj je nalepljena etiketa: „Pacijentima na upotrebu. Ne podgrevati medikamente.“ Peremo ruke penušavim sredstvom iz boca koje su okačene po svim zidovima u svim prostorijama. Bojim se da bilo šta spustim, da dotaknem bilo koju površinu – odjednom se plašim da možda jedem neke smrtonosne klice. Zavirim u kinesku hranu i ugledam crva, koga diskretno pokazujem Kler.

„Nije to crv, to je zrno pirinča.“

„To je larva“, šapućem.

„Ti si skrenuo.“ Kler viljuškom vadi zrno pirinča.

„Ima li pirinač oči?“

„To je biber“, kaže ona i obriše oči s pirinča.

„Odakle si donela hranu?“, pitam je.

„Iz onog restorana na Trećoj aveniji koji si ti voleo.“

„Onog koji je zatvorila sanitarna inspekcija?“, pitam sad pomalo panično.

„Ti se sad spremaš na stvarno dalek put“, kaže Džejn prekinuvši nas.

„Idem u Kinu na nekoliko dana“, odgovara joj Kler.

„Niko ne ide u Kinu na dva-tri dana“, zagunđa Džordž.

Kler ide.

Džordž odbija da jede i dopušta sebi samo da posrče pikantni senf pravo iz plastičnih kesica – samokažnjavanje. Niko ga ne sprečava. „Ostaće više meni“, u iskušenju sam da kažem, ali ipak oćutim.

„Kada putuješ?“, pita Džejn.

„Sutra.“

Dodajem Džordžu još jednu kesicu senfa.

Kasnije, nasamo, Kler me pita imaju li Džordž i Džejn pištolj. „Ako nemaju, trebalo bi da nabave“, kaže.

„O čemu ti to pričaš? Trebalo bi da nabave pištolj? Odličan način da završiš mrtav, nabaviš pištolj, pa te onda neko i upuca.“

„Samo kažem da se ne bih čudila ako bi se Džejn jedno veće vratila kući i zatekla rodbinu tih ljudi koje je Džordž udario kako je čeka. Uništio im je život, hteće da se osvete. Ostani s njom, ne ostavljaj je samu; Džejn je ranjiva“, kaže Kler. „Zamisli sebe na njegovom mestu; da ti otkaćiš, zar ne bi voleo da neko bude uz mene i pripazi na kuću?“

„Mi živimo u stanu u zgradi sa vratarom. Ako bih ja poludeo, s tobom bi bilo sve u redu.“

„To je tačno. Ako bi se tebi išta desilo, sa mnom bi sve bilo u savršenom redu, ali Džejn nije ja. Njoj je potreban neko. Trebalo bi takođe da obiđeš tog malenog koji je preživeo sudar. Advokat će ti reći da to ne radiš, ali ti ipak idi – Džordž i Džejn moraju da znaju s čim treba da se nose. Postoji razlog zbog koga ja vodim Aziju“, kaže Kler. „Ja uvek razmišljam.“ Kucka se po slepoočnici. Pametnica. Pametnica. Pametnica.

* * *

I tako sutradan odlazim da obiđem dete, više iz nekakvog porodičnog osećanja krivice nego da bih procenio neprocenjivu cenu pokušaja da se dečaku nekako „nadoknadi“. Navraćam da mu nešto kupim, ali u radnji s poklonima izbor je ograničen na karanfile raznih boja, brojanice i slatkiše. Opređeljujem se za bombonjeru i bebiplave karanfile. Dečak je u istoj bolnici kao i Džordž, na pedijatrijskom odeljenju, dva sprata više. Zatičem ga kako sedi u krevetu i jede sladoled, očiju prikovanih za televizor na kome se prikazuje *Sunder Bob Kockalone*. Malom je oko devet godina, zdepast je, spojene obrve pružaju mu se preko lica u obliku slova M. Preko desnog oka ima modricu, a na desnoj strani glave obrijano je jedno veliko parče i tu se potpuno izložena proteže mesnata purpurna linija šavova. Poklone dajem ženi koja sedi uz dečaka i koja mi kaže da se on drži dobro koliko se to može očekivati, da je neko uvek uz njega, ili neko od rodbine ili bolničarka.

„Čega se seća?“, pitam je ja.

„Svega“, odgovara mi žena. „Jeste li vi iz osiguravajućeg društva?“

Klimnem glavom – računa li se klimanje glavom kao laž?

„Imaš li sve što ti treba?“, pitam malog.

Ne odgovara mi.

„Doći ću opet za koji dan“, kažem, jedva čekajući da odem.

„Ako se nečeg budeš setio, reći ćeš mi.“

Čudo jedno kojom brzinom nešto prelazi u naviku, uhodan način da se posao obavi. Ostajem sa Džejn; kao da se igramo mame i tate. Uveče iznosim smeće i zaključavam vrata. Džejn nam sprema nešto da gricnemo i pita hoću li da dođem gore.

Gledamo televiziju, čitamo. Čitam ono što je Džordž čitao, njegove novine i časopise, *Doba medija*, *Ekonomist*, *Varajeti*.

Nesreća se dogodila i onda se to dogodilo. Nije se dogodilo one večeri kad se desio sudar ni te kad smo svi bili u poseti kod Džordža. Dogodilo se sledeće večeri, pošto mi je Kler rekla da ne ostavljam Džejn samu i otišla u Kinu. Kler je otišla na put, Džordž je otišao nizbrdo, i onda se to dogodilo. Nikad nije trebalo da se dogodi.

Večernja poseta bolnici prolazi loše. Iz nerazjašnjenih razloga Džordž je zaključan u ludačku ćeliju, ruke su mu vezane uz telo. Džejn i ja naizmenice zavirujemo kroz prozorčić. Džordž izgleda ojađeno. Džejn zahteva da uđe kod njega, bolničarka je upozorava da je bolje da to ne radi, ali Džejn ostaje pri svome. Ulazi i oslovljava ga po imenu. Džordž pogleda u nju; Džejn mu sklanja kosu s lica, briše mu naborano čelo; on se baca na nju, prikiva je svojim telom i ujeda, po licu, vratu, rukama, na nekoliko mesta joj je progrizao kožu. Bolničari utrčavaju i odvlače ga od nje. Džejn odvode u prizemlje, u ordinaciju za prvu pomoć, gde su joj ujede očistili i previli i dali joj nekakvu injekciju, kao protiv besnila.

Vraćamo se kući. Džejn zagreva u mikrotalasnoj niskokalorične čokoladne kolače, ja stavljam preko njih sladoled bez masnoće, Džejn ih šprica beskaloričnim šlagom, a ja ih još dodatno razveselim posipajući po njima čokoladne mrvice. Sladimo se ćutke. Iznosim smeće, svlačim odeću koju nosim već danima i oblačim Džordžovu pidžamu.

Zagrlim je. Hteo bih da je utešim. U njegovoj sam pidžami, ona je i dalje obučena. Ne mislim da će se išta desiti. „Izvinjavam se“, kažem ne znajući šta govorim. A onda se ona privija uz mene, stavlja ruke na bokove i svlači suknju niz njih. Privlači me sebi.

Bio je jedan trenutak kad umalo nisam rekao Kler za ono što se desilo na Dan zahvalnosti – pokušao sam, zapravo, da

joj kažem, jedne noći posle seksa, kad sam se osećao blizak s njom, ali kad sam počeo da joj pričam, Kler je sela i privukla čaršav čvrsto oko sebe, a ja sam ustuknuo. Promenio sam priču. Izostavio sam poljubac i samo spomenuo nešto o tome kako se Džejn očešala o mene.

„Bio si joj na putu, htela je da prođe pored tebe, a ne da te smuva“, rekla je Kler.

Nisam joj rekao kako sam osetio da mi je glavić pritisnut uz kukove moje snahe, između njenih čvrsto stisnutih butina.

„Samo bi ti mogao da pomisliš da te je startovala“, zgađeno je rekla Kler.

„Samo ja“, prihvatio sam. „Samo ja.“

Džejn me privlači uz sebe; kukovi su joj uski. Ruka mi sklizne u njene gaćice. Novopronađena džungla. Džejn uzdiše. Osećam je, neverovatna je ta njena intimna mekoća. I mislim: ovo se ne događa zaista – zar ne?

Uzima me u usta; pruža ruku za nečim, nekim kremom, najpre je hladno, onda postaje toplo. Gladi me, gledajući me u oči. Onda me opet uzme u usta i nema nikakvog načina da joj kažem ne. Svlači mi pidžamu i brzo me objaše. EksploDIRAM.

Natopljen njenim mirisom, ali suviše uzdrman da se istuširam ili da zaspim u njihovom krevetu, sačekam da ona zaspi, pa silazim u kuhinju i perem se deterdžentom za posuđe. U tri ujutru trljam kitu sapunicom u sudoperi u kuhinji mog brata i brišem se kuhinjskim ubrusom na kome piše „Dome, slatki dome“. Ujutru se dešava ponovo, kad me Džejn nađe na kauču, i onda opet posle podne, pošto smo obišli Džordža. „Šta ti je bilo s rukom?“, pita Džordž primetivši zavoje na Džejninoj ruci. Vratili su ga u njegovu sobu i uopšte se ne seća ničega od sinoć.

Džejn se rasplače.

„Užasno izgledaš“, kaže joj on. „Odmori se malo.“

„Bilo joj je teško ovih dana“, kažem ja.

Te večeri otvaramo bocu vina i uradimo to opet, sporije, svesno i namerno.

Bolnica ga je pustila ili je, što je verovatnije, prosto sam odlučio da ode. Neobjašnjivo je da je mogao tek tako da izađe neopažen usred noći. Kući dolazi taksijem, koji je platio novcem pronađenim u džepu. Ne može da nađe ključeve, zato zvoni pa pas zalaje.

Može biti da sam to čuo – kad je pas zalajao.

Ili možda nije zvonio i pas nije lajao. Možda je uzeo rezervni ključ iz lažnog kamena u vrtu, blizu vrata, i uvukao se tiho kao lopov u rođenu kuću.

Možda se popeo uz stepenice misleći da će se uvući u svoj krevet, ali mu je mesto bilo zauzeto. Ne znam koliko je stajao tu. Ne znam koliko je čekao pre nego što će podići lampu s Džejnine strane kreveta i tresnuti je njome po glavi.

Tada sam se probudio.

Džejn vrišti. Jedan udarac nije dovoljan. Ona pokušava da ustane; lampa se čak nije ni razbila. Džordž me pogleda, onda opet zamahne lampom. Porcelanska osnova smrska se o Džejninu glavu. Dotad sam već nekako ustao iz kreveta. Džordž odbacuje ostatke lampe – krv mu curi niz prste – i baca mi telefon.

„Zovi ih“, kaže.

Stojim licem u lice s njim, u njegovoj pidžami. Isti smo, kao u pantomimi, imamo iste pokrete, isto nam je lice, brada nam je porodično nasleđe, čelo isto kao kod oca, imamo istu rasparenu ličnost. Buljim u njega i nemam pojma na šta će ovo izaći. Uznemirujuće grgotanje tera me da okrenem telefon.

Telefon mi ispada iz ruke. Sagnem se da ga dohvatim, a bratovljeva noga dokači me ispod brade; udarac je jak, glava mi poleti unazad. Ležim na podu dok on izlazi iz sobe. Ispod

odeće mu vidim bolnički mantil, visi kao nekakav rep. Čujem Džordžove teške korake kako se spuštaju niz stepenice. Od Džejn dopiru zabrinjavajući zvuci. Pružam ruku preko poda da privučem telefon i pritiskam nulu. Pritiskam nulu kao da sam u hotelu, kao da očekujem da mi se neko javi. Automat izgovara dugi usmeni esej o tome koje sve mogućnosti imate kada pritisnete nulu i ja shvatam da će proći čitava večnost pre nego što mi se javi neko stvarno ljudsko biće. Prekidam vezu i posle nekoliko nabadanja drhtavim prstom konačno uspevam da pozovem 911.

„Žena je pretučena. Požurite“, kažem i dajem adresu.

S naporom se uspravljam na noge, odlazim u kupatilo i uzimam ubrus za lice, kao da će to nekako pomoći, kao da ću moći da obrišem krv. Ne mogu čak ni da pronađem odakle krvari, glava joj je skašena, izmešana krv, kosa, kost i lampa, pa tako samo držim ubrus i čekam.

Nikako da dođu. Prvi stiže vatrogasni kamion. Dok se zaustavlja ispred kuće, kuća se cela zatrese. Odmičem se od Džejn da priđem prozoru. Dolaze preko travnjaka u punoj vatrogasnoj opremi, imuni na prskalice koje su se aktivirale pred zoru.

Ne znam da li im je on otvorio ili su sami ušli.

„Ovamo gore“, vičem.

Brzo se sjate oko nje. Jedan staje sa strane i govori tonom naratora u radio: „Imamo sredovečnu ženu s otvorenom povredom na glavi, izloženo tkivo; donesite nosila, vazdušni dušek, medicinsku torbu; zovite hitnu pomoć i policijsku podršku. Ko je ova žena?“, pita me narator.

„Džejn. Žena mog brata.“

„Imate li njenu vozačku dozvolu ili neki drugi dokument za identifikaciju?“

„Torba joj je dole u prizemlju.“

„Podaci o zdravstvenom stanju, alergijama, hroničnim tegobama?“

„Ima li Džejn nekih problema sa zdravljem?“, dovikujem niz stepenice u prizemlje.

„Lampa ju je udarila u glavu“, kaže moj brat.

„Osim toga?“

„Guta jebeno brdo vitamina“, odgovara Džordž.

„Da li je trudna?“

Dolazi mi zlo i od samog tog pitanja.

„Ne bi trebalo da jeste“, kaže Džordž, a ja ne mogu da ne pomislim kako u tom odgovoru ima naročite oštrine.

„Stabilizujte vrat“, kaže jedan vatrogasac.

„Nije joj povređen vrat, nego glava“, kažem.

„Udaljite se“, kaže mi narator.

Stiže hitna pomoć, ispod Džejn podvlače narandžasta nosila, vezuju je za njih nečim što liči na izolir-traku, glavu joj umotavaju gazom – izgleda kao mumija, kao ranjenik iz bitke ili možda kao pripadnik tajne paramasonske lože koji je pošao na sastanak.

Dok je petorica ljudi podižu i iznose, ostavljajući za sobom sterilne otpatke i otiske debele obuće, Džejn se oglašava neka-kvim dubokim grlenim krkljanjem. Dok zaokreću na stepenicama, udare u ogradu i ona s praskom pukne. „Izvinite.“ Iznose je kroz kuhinjska vrata i unose pozadi u ambulanta kola brže nego što bi se očekivalo.

Džordž u kuhinji pije kafu. Ruke su mu krvave i ima nešto po licu, komadiće lampe – krhotine. „Nema parkiranja na travi“, saopštava on prvom policajcu koji se pojavi. „Molim vas, recite to svojim ljudima.“

„Koji je od vas gospodin Silver?“, pita policajac. Pretpostavljam da je detektiv, jer nije u uniformi.

Nas obojica istovremeno dižemo ruku: „Ja.“

„Dajte da vidim lične karte.“

Džordž opipava odeću kao da traži svoju, zavrće bolnički mantil.

„Mi smo braća“, kažem ja. „Ja sam stariji.“

„Dakle – ko je kome šta uradio?“ Detektiv je izvadio beležnicu.

Džordž pijucka kafu.

Ja ćutim.

„Nije to tako komplikovano pitanje; u svakom slučaju, skinućemo otiske s lampe. Skinite otiske“, dovikuje. „Uvedite tim za skupljanje dokaza.“ Nakašlja se. „Dakle – ima li još koga u kući, treba li da potražimo nekog drugog? Ako je nijedan od vas dvojice nije zveknuo lampom, onda je možda onaj ko je to uradio i dalje u kući, ili možda treba potražiti i drugu žrtvu.“ Zastaje čekajući da neko nešto kaže.

U tišini se čuje samo kucanje kuhinjskog sata. Živci me gotovo izdaju kad kukavica iskoči: ku-ku, ku-ku, ku-ku, šest puta. „Prečešljajte kuću“, viče detektiv svojim ljudima. „Proverite ima li još nekoga. Sve dokaze nosimo. To podrazumeva i lampu.“

Vraća pažnju na nas. „Ponedeljak je ujutru. Ustao sam iz kreveta da dođem ovamo. Ponedeljkom ujutru žena mi dâ, bez ikakvih pitanja, voli da veselo započnem nedelju, tako da nisam baš naročito blagonaklono raspoložen prema vama.“

„Šta, jebote, ti misliš, jebem li te jebenog“, iznebuha prasne Džordž.

Dva krupna pandura zaprečuju kuhinjska vrata. Odjednom više nema izlaza.

„Stavi mu lisice“, kaže detektiv.

„Nisam se obraćao vama“, kaže Džordž, „govorio sam svom bratu.“ Džordž gleda u mene. „To je moja pidžama. Sad si stvarno debelo uprskao.“

„Ovog puta neću moći da ti pomognem“, odgovaram.

„Jesam li počinio zločin?“, pita Džordž.

„To je stvarno teško zaključiti, je l' tako?“, kaže policajac koji mu stavlja lisice.

„Kuda ga vodite?“, pitam.

„Postoji li neko određeno mesto na koje biste voleli da bude odveden?“

„Bio je u bolnici. Mora da je sinoć sam otišao – vidite li mu mantil ispod odeće?“

„Zbrisao?“

Klimnem glavom.

„Kako je došao kući?“

„Ne znam.“

„Išao sam peške, jebote, po šugavoj mrakčini. Picolišće jedan.“

Ambulantna kola odvoze Džejn, panduri odvoze Džordža, ja ostajem s policajcem koji čeka tim za skupljanje dokaza. Polazim na sprat, ali me pandur zaustavlja: „Mesto zločina“, kaže.

„Da se obučem“, kažem ja mašući nogavicama pidžame – Džordžove pidžame.

Pajkan me doprati do spavaće sobe, koja izgleda kao da je kroz nju prošao tornado, paramparčad lampe rasuta po podu, krv, izgužvan krevet. Skidam pidžamu svog brata i, bez nepotrebnih reči, pozajmljujem Džordžovu odeću okačenu na vratima plakara u plastičnim kesama iz hemijske čistionice.

„Ostavite te prljave stvari ovde u sobi“, kaže mi policajac. „Nikad se ne zna šta bi moglo biti važno.“

„Imate pravo“, složim se pa se vraćamo dole.

Dok me policajac prati niz stepenice, imam čudno osećanje da sam ja osumnjičeni. Kroz glavu mi prolazi da bi pametno bilo pozvati Džordžovog advokata i upoznati ga s novim obrtom događaja, ali ne mogu čoveku da se setim imena. Osim

toga, pitam se da li me policajac pomalo drži pod nadzorom – možda ne bi trebalo da pravim nagle pokrete, pružam ruku da nešto dohvatim, i tako to. Takođe, kako da mu umaknem da bih telefonirao nasamo?

„Mislim da ću otići da stavim veš u mašinu za sušenje.“

„Čekajte“, kaže policajac. „Možete to i kasnije. Mokre stvari ostaju mokre.“

„Važi, nema frke.“ Sedam za sto u kuhinji, nonšalantno uzimam telefon i pregledam zabeležene dolazne pozive, pretpostavljajući da je i Džordžov advokat zvao u nekom trenutku i da ću prepoznati njegovo ime kad ga budem video. Upalilo je – Rutkovski.

„Ne smeta ako telefoniram?“

„Za svoje pare, telefonirajte koliko god hoćete.“

„Smeta li ako izađem?“

Policajac mi glavom pokazuje da smem.

„Jesam li vas dobio u nezgodnom trenutku?“, pitam kad mi se Rutkovski javi.

„Ko je to?“

„Silver, Hari Silver, brat Džordža Silvera.“

„Na putu sam u sudnicu“, kaže mi advokat.

Stojim bosonog u mokroj travi ispred kuće. „Ima novih događaja.“ Zastajem. „Džordž je sinoć izašao iz bolnice i Džejn je povređena, lampa ju je udarila u glavu. Policija je ovde, čeka se ekipa za prikupljanje dokaza i...“

„Otkud vi tu?“

„Bio sam zamoljen da pravim društvo Džejn dok je moj brat u bolnici.“

„Gde je Džejn?“

„Prevezena je u bolnicu.“

„A Džordž?“

„Odveli su i njega?“

„Utisak je da je zločin ozbiljan?“

„Da.“

„Kad policija dođe, pratite ih čak i ako budu zatražili od vas da se udaljite, idite za njima gde god da oni idu. Nemojte im dozvoliti ništa da pomeraju, a ako budu od vas zatražili da bilo šta dodirnete ili pomerite, ne vadite ruke iz džepova. Mogu da fotografišu i mogu pincetama da hvataju predmete i odlažu ih u kesice za dokaze.“

„Komšije gledaju kroz prozore.“

„Naći ću se s vama tu u kući u pola pet; do tada, nemojte ništa da pomerate na mestu događaja.“

„Ostaviću vam ključ ispod lažnog kamena kod prednjih vrata ako se slučajno ne budem vratio do tada.“

„Kuda idete?“

„U bolnicu.“

„Dajte mi svoj mobilni da mogu da vas dobijem ako mi zatrebate.“

Dajem mu broj i on prekida vezu. U glavi čujem Džejin glas: „Kondomi?“

Da. A gde su sada? Nema, upotrebljeni su, iskorišteni, bačeni među kuhinjske otpatke, puni sperme.

Vraćam se u kuću. „Imate nešto protiv ako skuvam svežu crnu?“

„Neću vas sprečavati“, kaže pandur. „Je li taj pas stalno tu?“ Pokazuje Tesi, koja liže moje mokre noge. Činija za vodu joj je prazna.

„To je Tesi.“ Dajem joj svežu vodu i granule.

Tim za skupljanje dokaza presvlači se na travnjaku ispred kuće, gde najpre rasprostire bele zaštitne kombinezone, u koje se članovi ekipe potom uvlače i na kraju navlače zaštitne čizme i rukavice, kao da se spremaju za rukovanje opasnim materijama.

„Ne, stvarno, nema potrebe za tim“, kažem ja. „Nismo zarazni, a

tepih je ionako upropašten.“ Niko mi ne odgovara. „Je li neko za kafu?“, pitam pokazujući svoju šolju. Inače ne pijem kafu, ali ovo mi je već četvrta šolja od jutros; imam za to svoje razloge. Kao što me je advokat uputio, pratim tim iz prostorije u prostoriju. „Koristite znači i film i digitalne snimke?“

„Aha“, kaže fotograf škljocajući.

„Vrlo zanimljivo. A kako znate šta treba da fotografišete?“

„Gospodine, ako biste, molim vas, samo hteli da se malo odmaknete.“

Pre nego što odu, detektiv vadi svoju beležnicu. „Dva-tri pitanja pre nego što pođem. Ostala su neka nepopunjena mesta, praznine u priči.“

„Kao na primer?“

„Jeste li imali seksualni odnos s njom kad vam se brat vratio kući?“

„Spavao sam.“

„Jeste li imali vezu sa ženom svog brata?“

„Ovde sam zato što mi je brat bio u bolnici.“

„A vaša žena?“

„Ona je u Kini. Na njen predlog sam i ostao ovde sa svojom snahom.“

„Kako biste opisali odnose sa svojim bratom?“

„Bliski. Sećam se kad su kupili kuću. Sećam se kad sam im pomagao da odaberu pločice za kuhinju. Posle saobraćajne nesreće pružao sam utehu Džejn.“

Pajkan zatvara beležnicu. „U redu, dakle, znamo gde možemo da vas pronađemo.“

Kad on ode, pronalazim u predsoblju Džejinu tašnu, pregledam je i premestim u svoje džepove njen mobilni, ključeve od kuće i, iz nekog neobjašnjivog razloga – karmin. Pre nego

što ću spustiti karmin u džep, otvaram ga i namažem usne „nežnom fuksijom“.

Iz kola pozovem Kler u Kini. „Dogodila se nesreća. Džejn je povređena.“

„Da dođem kući sutra?“

U Kini je sutra danas, a danas ovde gde smo mi tamo je sutra. „Samo ti ostani tu gde si“, kažem. „Suviše je komplikovano.“

Zbog čega je Kler bila toliko voljna da me pusti? Zašto me je poslala u naručje Džejn? Da li me je iskušavala? Ili je zaista imala u mene toliko poverenja?

„Idem sad u bolnicu pa ću te zvati kad budem znao nešto više.“ Pauza. „Kako ide posao?“

„Dobro. Bilo mi je malo loše, pojela sam nešto što nije trebalo.“

„Možda crva?“

„Zovi me kasnije.“

U bolnici mi kažu da je Džejn na hirurgiji, a Džordž i dalje na odeljenju za hitne slučajeve, vezan za kolica u prostoriji pozadi.

„Mamlaze jebeni“, kaže mi on kad promolim glavu kroz zavesu.

„Šta ti se desilo s licem?“, pokazujem sveže šavove iznad oka.

„Poklon za dobrodošlicu, moglo bi se reći.“

„Nahranio sam psa i ostao dok policajci nisu završili, a onda sam zvao tvog advokata – doći će kasnije.“

„Neće ponovo da me prime jer sam 'pobegao'. Niko mi nije rekao kakva su pravila o otpuštanju i da mi treba dozvola da bih otišao.“

Nailazi čistač s kofom i džogerom.

„Je li zarazan?“

„Nije, samo je nasilan, uđite“, kažem.

Jedan mlad doktor dogura ogromnu osvetljenu lupu na točkicama. „Ja sam Čin Čou i došao sam da vam iščačkam lice.“ Doktor se naginje iznad Džordža i pincetom mu vadi krhotine iz lica. „Nemate sise“, kaže Džordž doktoru.

„Ne, i to je dobra stvar“, kaže Čin Čou.

Odlazim do sobe za bolničarke. „Moj brat ima šavove na glavi – nije ih imao kad je jutros pošao od kuće.“

„Zapisaću da želite da doktor porazgovara sa vama.“

Vraćam se kod Džordža, kome je sad lice istačkano krvavocrvenim tufnama. „Čou Smešan mi je povadio komadiće sve nastojeći da me navede da priznam: 'O, pa šta nam dovodi vas ovamo danas? Gadna noć kod kuće?' Izbušio mi je rupe po licu, jebote, bez anestezije. 'Prestani', kazao sam mu stotinu puta. 'Prestani, prestani, prestani.' Odrastao ste čovek, ne ponašajte se kao kmeza. Niste beba, ponašajte se kao muško.' Nije to bio nikakav doktor, bio je to prerušeni agent, hteo je da izvuče priznanje od mene.“

„Stvarno? Ja mislim da je samo vodio učtiv razgovor. Sumnjam da zna zbog čega si ovde.“

„Zna, zna, rekao je da će čitati o meni u *Njujork postu*.“ Uz te se reči rasplače.

„Ma daj, nemoj to da radiš.“

Džordž cmizdri još malo, pa šmrkoreći i frkćući prestaje. „Hoćeš li reći mami?“

„Ženu su ti odveli na operaciju mozga, a ti se brineš hoću li te reći mami?“

„Hoćeš li?“

„Šta ti misliš?“

Na to mi ne odgovara.

„Kad si poslednji put video mamu?“, pitam ga.

„Pre koju nedelju.“

„Pre koju nedelju?“

„Možda pre mesec?“

„Pre koliko meseci.“

„Pojma nemam, jebote. Hoćeš li joj reći?“

„Zašto bih joj rekao? Pola vremena ona čak ne zna ni ko je. Kako bi bilo ovako: ako me bude pitala za tebe, reći ću joj da si dobio premeštaj preko okeana. Poslaću joj čaj iz *Fortnama i Mejsona* i pustiću je da veruje da si i dalje veliki maher.“

Džordž se vrpolji na kolicima. „Počeši me po dupetu, molim te. Ne mogu da dohvatim. Baš si ortak“, kaže uzdišući od olakšanja. „Pravi drugar, osim kad si pravi pokvareni kurvin sin.“

Jedna servirka donosi poslužavnik s ručkom, a Džordž, iako vezanih ruku i nogu, uspeva da se izvije dovoljno da ga kolenima zbací sa stočića na pod.

„Jedno posluženje po mušteriji“, kaže servirka. „Pokušajte sutra ponovo.“

„Priključićemo mu infuziju da ne dehidrira“, čujem bolničarku kako kaže, ni najmanje uzrujana.

„Ovi ovde se ne zezaju“, kažem ja Džordžu kad bolničarka razmakne zavesu, s iglom u ruci i četvoricom tipova koji joj pevaju pratnju. „Kad smo već kod ručka, odoh ja u kafeteriju.“

„Možda ti i neće danas doći smrtni čas“, odvrća mi Džordž, „ali ću te svejedno razbucati.“

„Hoćeš da ti donesem nešto?“ prekidam ga ja.

„Keks s čokoladnim mrvicama.“

Prolazim kroz red u kafeteriji zaobilazeći grilovano povrće, punjenu testeninu, rolat od mesa, sendviče po narudžbi, picu, krofne, žitarice; prolazim kroz ceo red i stižem na kraj s praznim poslužavnikom. Vraćam se na početak i uzimam paradajz-čorbu s pirinčem, kesicu slanih ribica i tetrapak mleka.

Kad otvorim kesicu, slane ribice se razlete po čitavom stolu i po podu oko mene. Pokupim koliko mogu. Nisu onakve kao što ih pamtim; nisam siguran je li to slučaj s ribicama uopšte ili je problem u niskokaloričnoj varijanti – manje su i pljosnatije,

---

i sad imaju izraz na licu. Plutaju na boku i gledaju me jednim okom, s nekakvim retardiranim poluosmehom.

Jedem misleći na onog „crva“ u kineskoj hrani i na čoveka u brznoj hrani blizu mog stana koji govori „paladajz i pilinač“. Jedem predstavljajući sebi lonac supe na štednjaku moje majke, supe na kojoj se, kad se ohladi, nahvata opnasta pokožica, i kako mi je majka, potpuno nesvesna toga, služila te lepljive ugruške koje sam jeo zamišljajući da je to zapravo krv.

Jedem supu pretvarajući se da je krv, pretvarajući se da dajem sebi transfuziju dok gore na spratu hirurzi rade Džejn „kranio-tomiju i evakuaciju hematoma“ – to su reči koje su upotrebili. Zamišljam nekakav hirurški paročistač od nerđajućeg čelika kojim usisavaju porcelan i kosti. Zamišljam kako će Džejn iz toga izaći s čeličnim pločama, kao na oklopu, i kako će morati da nosi kacigu kao ragbisti dvadeset četiri sata dnevno.

Da li je uopšte bila svesna šta se događa? Da li se probudila misleći: *Ovo nije stvarno, ovo je strašan san* – a posle, kad se desilo, da li je imala strahovito sevanje i čekićanje u glavi? Da li je pomislila: *Kosa mi je u haosu?*

Džejn je u operacionoj sali, moje seme izliveno u nju sumanuto pliva – uradili smo to bez zaštite isto toliko puta koliko i sa zaštitom. Hoće li me neko otkriti kako plivam u njoj? Treba li i meni advokat?

Supa me je ugrejala i podsetila da ništa nisam jeo od sinoć. Pored mene, noseći poslužavnik s ručkom, prolazi jedan čovek s masnicama na oba oka i ja pomišljam na to kako je moj otac jednom nokautirao mog brata, obeznanio ga na mestu, bez nekog naročitog razloga. „Nek ti bude jasno ko je ovde gazda.“

Razmišljam o Džordžu: o rupi u pregradnom zidu koju je napravio kad mu se „omakla“ noga, šolji s kafom koja mu iz nekog neobjašnjivog razloga izleće iz ruke i razmrskava se o zid. Džejn

mi je jednom pričala kako su pošli da izađu na ručak u nedelju i Džordž je, izlazeći iz dvorišta, udario kolima kantu za đubre, a onda se toliko razbesneo da je pregazio kantu nekoliko puta, prebacujući menjač iz rikverca napred, pa opet u rikverc, tako da su deca letela na zadnjem sedištu tamo-ovamo; prestao je tek kad je Ašli povratila. Da li pražnjenje nasilnosti na predmetima ukazuje na to da ćeš jednog dana ubiti svoju ženu? Da li je to zaista toliko zaprepašćujuće?

Dok u toaletu perem ruke, pogledam se u ogledalu. Čovek koga vidim više je moj otac nego ja. Kad se pa on pojavio? Nema sapuna; natrljam lice sredstvom za dezinfekciju ruku – peče. Samo što se nisam udavio u umivaoniku mučeći se da ga sperem.

Lice mi je mokro, skvasio sam košulju, a kutija za papirne ubruse je prazna. Dok čekam da se malo osušim, urezujem ključem od kola Džejnino ime u zid od betonita.

Umalo da me uhvati jedan čovek iz bolničkog osoblja, ali se poslužim napadom kao odbranom: „Zbog čega nema papirnih ubrusa?“

„Ne koristimo ih više – racionalizacija.“

„Ali lice mi je mokro.“

„Probajte s toalet-papirom.“

Probam – lepi mi se na neobrijanu bradu pa izgledam kao da me zahvatila toaletnopapirna mećava.

U ponedeljak kasno posle podne Džejn izlazi iz operacione sale; dovoze je kroz hodnik prikačenu uz ogromna veštačka pluća, glava joj umotana kao kod mumije, oko očiju joj je modro i crno. Lice joj izgleda kao ćufta. Ispod pokrivača viri crevo, u dnu kreveta je kesa za mokraću.

Sinoć sam je poljubio tamo dole. Rekla je da joj niko nikad pre nije to uradio, pa sam je poljubio ponovo, dublje. Ljubio sam je dole. I jezikom. Niko to nikada neće znati.

Govorim sebi da sam radio kako su mi rekli. Kler mi je rekla da ostanem s Džejn. Džejn me je želela – privukla me je sebi. Zašto sam takav slabić? Zašto tražim nekoga na koga ću svaliti krivicu? Pitam sebe: *Jesi li ikada pomislio da bi trebalo da staneš samo što u tom trenutku nisi mogao ili prosto nisi stao?* Sada razumem šta to znači „desilo se“. Zlosrećnim slučajem.

Doktor mi kaže da Džejn, i ako preživi, nikad više neće biti ista. „Čak i za ovo kratko vreme koliko je s nama, već se opaža pogoršanje. Ona se povlači, uvlači u sebe. Ranu smo očistili i izbušili otvore da napravimo mesta za otok. Prognoze su loše. Zna li njena porodica? Deca?“

„Ne“, kažem. „Deca su u internatu.“

„Obavestite ih“, kaže doktor odlazeći.

Da li da zovem decu direktno ili da prvo pozovem škole? Da li da pozovem direktore obeju škola i objasnim im: *Majka im je u komi, a otac vezan, pa ako biste možda mogli da im prekinete nastavu i predložite im da se spakuju?* I da li da budem otvoren i odmah im kažem koliko je stanje strašno – da li da prekinem decu usred jednog običnog dana i saopštim im kako je život kakav su dosad poznavali završen?

Najpre sam uspeo da dobijem curicu. „Ašli“, kažem.

„Da li se nešto desilo Tesi?“, pita ona pre nego što stignem da kažem išta više.

„Tvojim roditeljima“, kažem zamuckujući.

„Razvode se?“ Rasplače se pre nego što joj išta odgovorim i druga devojčica spokojno preuzima telefon.

„Ašli trenutno nije dostupna za razgovor.“

Dečaku kažem: „Otac ti je poludeo. Možda bi trebalo da dođeš kući, ili možda ne želiš da dođeš kući, možda nikad više nećeš hteti da dođeš kući. Sećam se kad su tvoji roditelji kupili kuću, sećam se kad su birali stvari za nju.“

„Nisam siguran da razumem.“

„Majka ti je doživela nesreću“, kažem pitajući se da li bi trebalo da mu kažem koliko je stvarno loše.

„Je li to uradio tata?“

Njegovo neposredno pitanje zatiče me nespremnog. „Da“, odgovaram. „Otac ti je udario majku lampom. Pokušao sam da kažem i tvojoj sestri, ali nisam baš daleko stigao.“

„Zvaću je ja“, kaže mi on, a ja sam zahvalan nebesima što neću morati ponovo da prolazim kroz to.

Stojim u praznom hodniku obasjanom fluorescentnom svetlošću na izdisaju. Prilazi mi jedan muškarac u belom mantilu; osmehuje se. Zamišljam ga kao zlog čarobnjaka koji zabacuje beli mantil i otkriva sudijsku togu. Da li je vaš brat možda slučajno znao da mu krešete ženu pa je zato ustao iz bolničke postelje i došao kući?

„Zasad ću ograničiti svoje komentare. Već se dovoljno loše osećam zbog svega što se desilo“, kažem naglas u hodniku iako me niko ne sluša.

Prelazim u čekaonicu za članove porodice. Ponovo telefonom. „Džordž je udario Džejn lampom“, kažem Džejninoj majci.

„To je užasno“, odvrća mi ona ne shvatajući težinu onoga što sam joj saopštio. „Kada je to bilo?“

„Sinoć. Da li vam je muž kod kuće?“

„Svakako.“ Sad već zvuči pomalo nesigurno.

Iz pozadine čujem njega kako pita: „Ko je to?“

„Dever tvoje kćerke“, odgovara mu ona. „Nešto se desilo Džejn.“

„Šta se desilo Džejn?“, pita me on uzimajući telefon.

„Džordž ju je udario lampom po glavi.“

„Hoće li ga tužiti?“

„Najverovatnije će umreti.“

„To nije stvar za šalu.“

„Ne šalim se.“

„Gade pogani“, kaže on.

Hoću da idem kući. Hoću da mi vrate moj život. Taman sam se spremao za nešto kad se sve ovo desilo, zar ne? Šta je to bilo? Nemam sa sobom svoj rokovnik, ali nešto je moralo biti, imao sam zakazano kod zubara, ili večeru s prijateljima, sastanak na fakultetu. Koji je danas dan? Pogledam na sat. Za pet minuta imam predavanje. Dvadeset petoro studenata ući će u slušao-nicu i nervozno posedati znajući da se nisu pripremili, da nisu pročitali zadato štivo. Kurs je naslovljen *Nikson: Duh u mašini, detaljno istraživanje neistraženog*. Sedeće kao idioti i čekati da im ja kažem šta znači šta, da im ulijem obrazovanje kroz levak na uši. I dok tako tupavo džedže, sastavljaju pisma dekanu; neko se žali kako je od njega zahtevano da piše na času, neko drugi računa troškove za svih dvadeset dva predavanja u semestru i pravi spisak svega što se moglo kupiti za podjednako toliko ili manje para.

Ja još nisam uspeo da procenim koliko bi u dolarima koštao taj stres koji podnosim gledajući ih kako dvaput nedeljno po sat i po zure tako tupavo u mene i pojavljuju mi se na konsultacijama s pitanjem: „Šta ima novo?“, kao da smo stari drugari, pa onda sedaju kao da im je tata kupio ceo fakultet i saopštavaju mi da ne uspevaju da „zauzmu pristup“. A pre nego što pođu, žele da ih pomilim po glavi i kažem: „Dobar si ti klinac“, ni zbog čega, bez ikakvog razloga. Ima u njima nekakvog nemarnog ubeđenja da su bogom dani, zbog kakvog bi vam u ono vreme dok sam ja odrastao očitali bukvicu zbog ružnog odnosa prema učenju i starijima i dobili biste kaznu od nedelju dana.

Svih ovih proteklih godina nikad nisam propustio predavanje, samo sam dvaput morao da promenim termin, jednom kad sam vadio živac iz zuba i jednom kad sam imao napad žučne kese.

Zovem univerzitet, zovem svoju katedru, zovem sekretaricu svog dekana – svuda mi se javlja automatska sekretarica. Nigde ne mogu da nađem živo ljudsko biće s kojim bih razgovarao. Šta će se desiti kad se ne pojavim, koliko će dugo oni sedeti tamo? Telefoniram obezbeđenju. „Ovde profesor Silver. Imam nesrećan slučaj.“

„Treba li vam hitna pomoć?“

„Već sam u bolnici, a trebalo bi da za dva minuta počnem predavanje. Da li bi neko mogao da ode i stavi na vrata obaveštenje studentima da je predavanje otkazano?“

„Neko od naših ljudi iz obezbeđenja?“

„Da.“

„To nije naš posao.“

Isprobavam drugačiju taktiku. „Naravno da vam je upravo to posao. Ako se niko ne pojavi, ako nikakvo ovlašćeno lice ništa ne preduzme, moglo bi da bude nereda. Predavanje je o politici, a vi znate šta to znači – radikalne ideje se razmašu, studenti oseće da imaju moć, pazite šta vam kažem.“

„Šta bi trebalo da piše u obaveštenju?“

„Profesor Silver je imao nesrećan slučaj u porodici i neće održati predavanje, zbog čega žali i nadoknadiće propušteno.“

„U redu, koja zgrada i koja slušaonica?“

„Možete li da proverite, molim vas? Nikad ne obraćam pažnju ni na imena ni na brojeve.“

„Stanite“, kaže čovek. „Silver, nema predavanja danas. Vi ste na Akademiji nauka i umetnosti, vaši su danas na izletu. Zabava na plaži...“

„Uf“, kažem. „Zaboravio sam. Jednostavno sam zaboravio.“
Pre sam imao svoj život. Bavio se nečim.

Kasnije se nalazim s advokatom u Džordžovoj kući. Rutkovski dolazi jednim kolima, drugim kolima njegovi ljudi, koji nose nekakve teške kofere i podsećaju me na istrebljivače.

„Uz stepenice pa desno“, upućujem ih.

„Šta se, koju vražju mater, desilo ovde?“

„Kako to mislite šta se desilo?“

„Soba je svinjac.“

„Rekli ste mi da ništa ne diram“, dovikujem uz stepenice.

„Smrdi, jebote.“

Tesi ide za mnom. Na pola puta me zapahne smrad.

„Govna, jebote“, kaže advokat.

Pas ima izgled krivca.

Pošto je ostala sama kod kuće, Tesi je obavila neku vrstu čišćenja i pročišćenja: polizala je Džejninu krv s poda ostavljajući krvave ružičaste tragove, a onda je dobila proliv nasred kreveta.

Tesi me gleda kao da bi da kaže: „Ovde je bilo ludilo. Nešto je moralo da se desi.“

„U redu je, curo“, kažem ja silazeći po pakovanje kesa za smeće. Pas mi je učinio uslugu. Ako su nekakvi dokazi i bili ostali na čaršavima, sad su poništeni. Trpam čaršave u kese za smeće, otvaram prozore i prskam sobu lizolom.

Smeće je izneseno. Advokat i njegovi ljudi odlaze. „Situacija nije baš zadovoljavajuća“, kaže u odlasku jedan od njih drugome.

„Ma nemoj da sereš, Šerloče.“

Stojim u kuhinji i opsesivno razmišljam o čaršavima. Da li je dovoljno to što sam ih bacio u smeće? Da li bih izazvao podozrenje ako bih ih odneo pravo na otpad? Šta bi se desilo ako bih pokušao da ih spalim? Da li bih poslao govnoživodimne signale kilometrima daleko?

Okrećem broj *Brze dostave madraca*. „Za koliko vremena mogu da dobijem nov madrac?“

„Na koju adresu?“

„Ulica platana 64.“

„Kakav tražite? Imate li u vidu nešto određeno: s memorij-skom penom, sa džepićastim opružnim jezgrom, s čvrstom ili mekom presvlakom?“

„Otvoren sam za vaše predloge, treba samo da bude za bračni krevet, mekan, ali ne premekan, čvrst, ali ne prečvrst, onako, prava mera.“

„To što tražite vam je dve i osamsto, madrac i podnica.“

„Da nije malo previše?“

„Mogu da vam spustim na dve i šeststo pedeset, a ako kupite i našu navlaku za madrac, dobijate garanciju na deset godina. Navlaka je po redovnoj ceni dvesta pedeset, ali vama mogu da dam za stotku.“

„Hoćete li odneti stari?“

„Da.“

„Čak i ako je isflekan?“

„Svi su isflekani.“

„Kada?“

„Ostanite na vezi.“

Vadim iz džepa Džejninu kreditnu karticu.

„Večeras između šest i deset.“

Uzimam kofu vruće vode, četku za ribanje, rolnu toalet-papira, tečnost za čišćenje, bocu sirćeta i gumene rukavice u kojima je Džejn prala posuđe na Dan zahvalnosti. Plačem dok navlačim rukavice.

Spuštam se na sve četiri i ribam. Krv je osušena, potamnela, ljuspa se. Kad se navlaži, omekšava u vijugavo rumenilo, razliva se kroz toalet-papir kao sok od cvekle. Jako posečem prst na jednu krhotinu, šrapnel porcelana koji mi raseca kožu, pa se i moja krv meša s onom koju čistim. Kasnije stavljam superlepak da zatvorim posekotinu.* Dok se time bavim, osećam da me neko posmatra, uhodi. Nešto prođe i očeše mi se o nogu. Kad

---

* Prilično uobičajen postupak u Americi, bez obzira na to što ga lekari ne savetuju. (Prim. prev.)

---

se okrenem da vidim šta je to bilo, nešto u skoku preleti preko mene. Okliznem se na vlažnom podu i tresnem na dupe. Na komodi sedi mačka, netremice me gleda, palaca repom.

„Jebem ti mater. Prepade me“, kažem.

Mačak trepne, gleda me vatrenim zelenim očima kao blistavi smaragdi.

Budući stvor navike, ne prestajem sve dok ne završim posao; prosipam krvavu vodu, bacam krpe. Radim, onda idem da pogledam šta ima za večeru. Stojeći ispred otvorenog frižidera štrpkam ostatke od sinoć. Nasumice jedem zalogaj ovoga, zalogaj onoga, misleći na Džejn, na našu večernju zakusku, na to kako smo vodili ljubav. Stavljam hranu na tanjir i odlazim da legnem na sofu ispred televizora.

Budi me jeka pucnjeva. Pomišljam da je Džordž opet pobe-
gao i došao da me ubije.

Dum. Dum. Dum.

Neko lupa na vrata.

Tesi laje.

Stigao je madrac.

„Super je što dušeci nisu lomljivi“, kaže jedan od momaka koji se bore da unesu madrac uz stepenice. „Ranije sam isporučivao plazma-televizore – to je bila prava noćna mora.“

Stari dušek i podnicu iznose bez ikakvog komentara.

Dok izlaze, u dvorištu sevne blic.

„Šta kog...“ Blic, blic-blic.

Jedan čovek pušta svoj kraj dušeka koji odnose i sune u mrak. Iz žbunja čujem gušanje i komešanje. Čovek se vraća noseći skup foto-aparat.

„Daj mi aparat“, kaže neki nepoznati tip ustajući iz leje s cvećem.

„Ko ste vi?“, pitam ga.

„To je moj foto-aparat“, kaže nepoznati.

„Više nije“, kaže čovek koji isporučuje madrace i zavitla aparat na ulicu.

Moram da idem kući. Skoro je jedanaest sati. Zaključavam kuću, vodim Tesi do kola, poguram je da uđe, pa polazim prema auto-putu. Tesi se tresu.

„Ne idemo na vakcinu“, kažem joj. „Ne idemo kod veterinara. Idemo u grad, Tesi.“

Pas ispušta pogane gasove. Stajem pored puta i Tesi se isprazni uz ivicu kolovoza.

„Jeste li lepo putovali?“, pita me noćni portir. Ne odgovaram mu. „Vaša pošta, paketi“, kaže on puneći mi ruke, „odeća s hemijskog.“ Kači ofingere na moj savijeni prst.

„Hvala.“

Portir ne spominje psa, čiji sam povodac omotao oko ručnog zgloba.

U stanu se oseća poznat miris, ali ustajao. Koliko me dugo nije bilo? Kao da se vreme zaustavilo i sve je stajalo zamrznuto ne tih nekoliko dana dok nisam bio tu, nego možda čitavu deceniju. Ono što je nekad bilo moderno i prefinjeno sad liči na scenografiju za pozorišno delo iz prethodne ere – Edvard Olbi* oko 1983. Telefon je s dugmićima na slušalici, retko korišten. Nasloni za ruke na sofa su izlizani. Tepih je ugažen po jednoj određenoj putanji, često prelaženoj stazici iz jedne sobe u drugu. Naslagani časopisi stari su po godinu i po dana.

Svejedno, zahvalan sam što sam tu gde mi je sve poznato, gde bih i slep mogao da se snađem. Zaranjam u taj prostor,

---

* Edvard Olbi (*Edward Franklin Albee III*, 1928–), američki dramski pisac, trostruki dobitnik Pulicerove nagrade, čuven po dramama *Ko se boji Virdžinije Vulf*, *Peščana kutija*, *Američki san*, *Zoološka priča*, *Koza ili ko je Silvija* i drugim. (Prim. prev.)

---

najradije bih da se uvaljam u njega, želeo bih da ništa od svega što se dogodilo nije istina.

Orhideja i dalje cveta. Zalivam je, a za sat vremena, kao na ubrzanom snimku, latice otpadaju, kao da su naglo oslobođene, bacaju se u sigurnu smrt na komodi ispod. Do jutra će ostati samo go štapić stabljike.

Iz frižidera sipi miris progrušanog mleka, polovine sasušenog grejpfruta, teglica s puterom od kikirikija je prastara, crni hleb je postao beo i čupav po ivicama, nasred sutlijaša u plastičnoj posudi iz brze hrane proključao je zeleni centar mete. Grozničavo otvaram sve kuhinjske ormariće redom i izbacujem sve čemu je istekao rok trajanja. Pitam se da li svi ovo radimo isto – čaše ovde, tanjiri tamo, suva i konzervirana hrana grupisana zajedno? Gde naučimo da tako grupišemo stvari? Odnosim smeće na kraj hodnika, pa naručujem kinesku hranu. Momak koji prima porudžbe prepoznaje moj broj i kaže mi: „Večeras nas kasno zovete, dugo vas nismo čuli; kiseloljutu supu, prženi pilav, mu-šu svinjetinu?“

Dok čekam, silazim liftom u podrum, otključavam ormar i izvlačim ogromni, stari plavi kofer. Odnosim ga u stan, stavljam otvoren na krevet i počinjem da ubacujem stvari. Nisam sasvim siguran šta tačno mislim, pakujem se kao s nekom namerom da se konsolidujem, da se svedem na manju meru. Pretpostavljam da kad se Kler bude vratila neću više biti dobrodošao ovde. Otvarajući fioke, plakar, ormarić s lekovima, podležem dubokom utisku o otmenosti s kojom stvari žive jedne uz druge, okačene, položene, ugneždene rame uz rame, bez napetosti i bez predrasuda. Klerina četkica i konac za zube, sredstvo za depilaciju, maskara, moje sredstvo za ispiranje usta, sprej za nos, seckalica za nokte, sve tako prisno, ljudsko, sve podeljeno na njegovo i njeno – preklapanja je vrlo malo.

* * *

Venčali smo se kasno; Kler je ranije već bila udata, nakratko. Prošle su pune dve godine pre nego što sam je odveo kod mojih roditelja da je upoznaju. Prvo što im je rekla bilo je: „Pravili smo sasvim skromno venčanje, samo za prijatelje.“

„Zašto si je ovoliko dugo krio od nas?“ pitala je moja majka. „Prava je lepotica i ima dobar posao. Zar si mislio da nam se neće dopasti?“ Uхватила je Kler za ruke. „Mislili smo da sigurno nešto nije kako treba s tobom – da postoji neki razlog što te ne dovodi, da možda imaš zečju usnu, ili penis?“, rekla je podižući obrvu kao da pita: *Imaš li štogod slično?*

Šta da se ponese? Nema nikakve logike u stvarima koje idu u kofer – poneka fotografija, koještarije sačuvane iz detinjstva, dva-tri odela, cipele, platnena torba s poslednjom verzijom mog rukopisa o Niksonu, mali crni budilnik s Klerine strane kreveta. Ne želim da ponesem mnogo, ne želim da bude očigledno; namerno ostavljam svoje omiljene stvari – ne želim da budem optužen da sam napustio brod koji tone.

Ponoć je uveliko prošla kad hrana stigne. Dajem izdašnu napojnicu momku koji ju je doneo, sedam za sto i jedem pravo iz kutija, kao da danima ništa nisam okusio. Ukus je fantastičan, ljut i začinast, struktura sastojaka pruža pravo zadovoljstvo, svih, od gnjecavih pečuraka i tofua pa do čvrstih kockica svinjetine. Mažem palačinke sosom od šljiva i izdašno ih namačem u soja-sos – neumerene količine natrijuma i glutaminske kiseline vraćaju me u život.

Tesi mi strpljivo sedi kraj nogu. Dajem joj činiju klot pirinča – skrob će dobro delovati na njen stomak. Smazala je pirinač brzo. Dajem joj još, na šta ona opet ispušta pogane gasove.

Pomišljam da potražim na Guglu „Loše dejstvo popijene krvi“, ali neću da ostavim elektronski zapis o svom dolasku.

„Tesi, koliko je tebi godina? Dvanaest? To bi bilo više od stotinu kad se preračuna u ljudske godine – Vilard Skot* bi ti spevao slavopojku. Ko je bio onaj mačor? Poznaješ li ga odnekud? Izgledalo mi je da ti ne smeta što je bio tamo.“ Nastavljam: „Evo šta ja mislim: prenoćićemo noćas ovde pa se vraćamo sutra ujutru, po dnevnom svetlu.“

Razgovaram s psom.

Zovem Kler u Kini, misleći da ipak pokušam još jednom.

„Na sastanku sam“, kaže Kler.

„Možemo da se čujemo kasnije.“

„Je li Džejn bolje?“

„Stavili su je na veštačka pluća.“

„Drago mi je što će uskoro biti kod kuće“, kaže Kler.

Ritmično pulsiranje veze ostaje isto; ostalo je izgubljeno u prevodu.

U krevetu privlačim jastuk s njene strane uz sebe, na grudi, nedostaje mi nekako po uhodanoj navici, Kler koja mi stoji uz rame dok sređujem naše finansije, zahteva da pored zajedničkog imamo i odvojene račune. Kler u kupatilu posušuje vrata tuš-kabine gumenim brisačem koji je ukrala na benzinskoj pumpi. Kler sipa za sudoperom čašu vode, pa pere čašu, briše je i odlaže. Kler, koja uvek sve ostavlja na svoje mesto, koja ništa ne prepušta slučaju, koja se uvek postara za sve. To što mi se kod nje

---

* Vilard Skot (*Willard Herman Scott Jr.*, 1934–), američki glumac, klovn, komičar i pisac, tvorac *Mekdonaldsove* maskote – klovn Ronald; napisao je predgovor knjizi Alena i Linde Anderson *Anđeoski psi: božanski glasnici ljubavi* (*Angel Dogs: Divine Messengers of Love*). (Prim. prev.)

dopadalo postalo je, naravno, problem – Kler nije bila tu. Od mene je tražila vrlo malo. A to je značilo da nije bila tu i da je vrlo malo davala zauzvrat.

Tesi ide po kući i izgleda zbunjeno. Uzimam peškir iz kupatila i pravim joj ležaj pored kreveta. Tesi je stari seter, kupljena je dok je bila štene, u vreme dok je bilo nade i obećanja, dok se još činilo da bi sve na kraju moglo da izađe na dobro.

Spavamo.

Ona me napada, tuče me jastukom. „Izlazi iz moje kuće, izlazi iz moje kuće“, ponavlja. Iza nje stoji neki čovek u odelu. „To je dosta zasad. Kasnije ćemo ga hvatati ponovo“, kaže on. Jurnem prema vratima; čovek je tamo, menja patent-bravu.

Budim se. Ko je ona bila – Kler, Džejn?

Pas hoće da izađe. Pas hoće doručak. Pas hoće da se vrati svojoj kući.

Deca stižu, napravljeni su dogovori, iznajmljena kola sa šoferom koja će ih dovesti kući. Obavljeni su razni telefonski razgovori deci iza leđa.

„Šta je s decom? Kuda deca da idu?“, pitaju Džejnini roditelji preko konferencijske linije.

Ne dopadaju mi se ta deca, mislim u sebi, ali ćutim.

„Mogu da budu kod mene“, kaže Džejnina sestra Suzana. „Imamo jednu sobu viška.“

„To je radna soba“, kaže Suzanin muž.

„Ima krevet u njoj“, odgovara mu Suzana.

Blizanci, koje šetaju na povocima, samo gledaju kako da naprave nevolju. Mislim na te Suzanine gegave teroriste što

nemaju živa mira i imaju običaj da često trče ka nekoj ivici s koje bi mogli da padnu. Zamišljam Suzanu i njenog muža na odmoru s decom, kako priređuju takmičenja na plaži – puste blizance pa se trkaju ko će pre uhvatiti jednog.

„Imaju i psa“, kažem ja.

„Ti si alergična“, podseća majka Suzanu.

„Za moje roditelje to je previše“, kaže Suzana. „Dvoje mentalno nestabilnih tinejdžera.“

Previše je i za decu. Pod nadzorom dede i babe koji vreme uglavnom provode raspravljajući o čvrstoći proizvoda rada svojih creva, i o tome da li treba ili ne da piju više kompota od suvih šljiva, verovatno bi poludela.

Na komentar o mentalnoj nestabilnosti ne obraćam pažnju – deca nisu mentalno nestabilna ni više ni manje od nas ostalih.

„Deci je potrebno da budu kod svoje kuće“, kažem.

„Mi imamo svoj život“, odvrća Suzana. „Ne možemo sve da ostavimo, a osim toga, meni se ta kuća ne sviđa, nikada mi se nije dopadala.“

„Nije reč o kući“, kažem ja.

Dok razgovaramo, penjem se uz stepenice u spavaću sobu. Krevet sam već namestio, a „preostalu“ lampu, s Džordžove strane kreveta, sklonio u plakar. Sve izgleda normalno, koliko je to moguće. Donosim biljku s prozora u kuhinji i stavljam je na noćni stočić s Džejnine strane.

Natanijel prvi stiže kući; automobil skreće na prilazni put, mali izlazi, vuče za sobom ogromnu torbu.

Jednom rukom držim Tesi za ogrlicu, drugom pridržavam otvorena kuhinjska vrata. Psu je laknulo kad je ugledao dečaka.

„Zdravo“, kažem.

Natanijel mi ne uzvraća pozdrav. Spušta torbu i obraća se psu. „Šta se dešava ovde, Tesi?“, pita češkajući joj uši. „Šta je

ovo, devojčice? Ludnica!“ Okreće se prema meni: „Smem li da joj dam keks?“

„Naravno.“ Nisam očekivao da me pita sme li. „Daj joj čokoladni. Daj joj dva. Jesi li ti gladan? Hoćeš li sendvič?“

Ne čekajući odgovor, vadim iz frižidera i slažem na stolu hleb, sir, ćuretinu, senf, majonez, paradajz, krastavčice – isto što smo Džejn i ja jeli prošle nedelje. Donosim Natanijelu tanjir, salvetu, nož i viljušku.

„Zar ti nećeš da jedeš?“, pita me on pošto je napravio sendvič i spremio se da zagriže.

„Nisam gladan.“

„Imamo li krem sodu*?“, pita on. Čini mi se neobično što u ovakvom jednom trenutku traži nešto tako specifično. Prekopam po frižideru i pronađem pozadi na donjoj polici pakovanje od šest konzervi. Vadim dve.

Ašli stiže noseći samo koferčić s točkicama i slikom barbikinog ponija, koji je očigledno sačuvala iz vremena kad je bila znatno mlađa.

Istog trenutka pada na kolena pored psa. „Tesi“, kaže. „O, Tesi.“

„Da li bi htela sendvič?“

„Čašu mleka“, kaže Ašli.

Sipam joj.

Gucne. „Na ivici je“, kaže.

Klimnem glavom.

„Mleko, samo što se nije pokvarilo“, razjasni mi Ašli.

„Ah“, kažem ja. „Kupićemo još.“

Nastaje tišina.

---

* Gazirani napitak na osnovi sladoleda, kome se dodaju limunska kiselina, veštačke arome i poboljšivači ukusa. (Prim. prev.)

„Hoće li tata doći kući?“, pita Ašli, a ja zapravo ne znam šta da joj kažem.

„Ne“, odvažim se.

„Gde su naša kola?“, pita me Nat.

„Ne znam da li vam je majka to spomenula, ali sve je ovo počelo time što vam je otac imao saobraćajnu nesreću. Kola su kod majstora; imam svoja. Da li biste hteli da idete u bolnicu?“

Deca klimaju glavom. U svoje sobe uopšte se nisu peli. Ništa drugo nisu radili sem što su mazili psa.

Dok izlazimo, na trenutak mi se vraća jedna uspomena iz detinjstva, moj stric Leon gura me kroz vrata, zario mi je zglobove prstiju u leđa, moje kosti osećaju snažan pritisak tih zglobova, strah i zavisnost. Još me to boli.

Otvaram deci vrata. „Samo vi polako“, kažem im.

Dok prelazimo bolnički parking, Ašli uvuče ručicu u moju ruku.

„Šta ćemo zateći?“, pita Nat.

„Majka vam je na intenzivnoj nezi, tamo je vrlo jako osvetljene. Priključena je na aparate, tu je jedna sprava koja joj pomaže da diše i ima u ruci cevčicu preko koje dobija hranu i lekove. Glava joj je u zavojima zbog operacije. Liči pomalo na rakuna, ima crno oko očiju.“

„Otac ju je udario u oči?“, pita Nataniel.

„To su podlivi od operacije.“

U liftu me Ašli stiska za ruku tako jako da me boli; stiska snažno celim putem kroz hodnik do intenzivne nege.

Džejnina majka brizne u suze kad vidi decu da ulaze.

„Prestani, plašiš ih“, kaže joj muž.

„Previše vas je, previše, previše“, kaže medicinska sestra isterujući ljude napolje.

Deca ostaju sama s majkom.

Džejnini roditelji stoje u hodniku i šibaju me mrkim pogledima. „Gad pogani“, kaže Džejnin otac. „Hajdemo na kafu“, kaže svojoj ženi.

Pribijam se uz staklo. Ašli uzima majku za ruku. Zamišljam da je ruka topla iako je mlitava; Ašli mazi njome sebe po licu, daje sebi malo majčine nežnosti. Natanijel stoji pored nje i plače, a onda se natera da prestane da plače. Malo kasnije, Ašli je položila glavu majci na stomak, zatim podiže glavu i pokazuje: „Krči joj stomak“, kaže mi kroz staklo kao da je to neki znak oporavljanja.

Sestra mora da uradi nešto Džejn, pa odvodim decu u kafeteriju.

„Šta će dalje biti?“, pita Natanijel dok ručava još jednom.

„Treba da provodite s mamom koliko god želite vremena, da joj pokazujete koliko je volite i koliko ona voli vas.“

Kad se Ašli izvini i ode do toaleta, Natanijel se naginje ka meni.

„Jesi li kresao moju majku?“

Ćutim.

„Palila se na tebe; izazivala je mog oca pričajući o tebi.“

Ćutim i dalje.

„Gde je tata?“, pita Ašli pošto se vratila za sto.

„Ovde.“

„U ovoj bolnici?“, pita Nat.

Klimnem glavom. „Hoćete da ga vidite?“

„Da li bi trebalo da ga vidimo?“, pita Ašli.

„To zavisi samo od vas.“

„Ja moram da mislim da je mrtav“, kaže Nat. „Meni je to jedini način da mi sve ovo ima nekog smisla. Napravio je ovo i onda okrenuo pištolj u sebe.“

„Nije bilo pištolja“, kažem.

„Znaš šta sam hteo da kažem. Zašto ga nisi sprečio? Zašto ga nisi ubio?“

Zašto nisam?

Sad već vrlo dobro upoznat s rasporedom u bolnici, vodim decu na odeljenje za hitne slučajeve. Džordža su parkirali u